

2014-05-15

(Dnr SU FV-1.1.3-0726-14)

Regeringskansliet
(Justitiedepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Det måste gå att lita på konsumentskyddet (SOU 2014:4)

Med hänsyn till att det för närvarande inte finns någon sammanhållen lagstiftning som reglerar de olika formerna av finansiell rådgivning till konsumenter, föreslår utredningen ett sådant sammanhållet regelverk avseende finansiell rådgivning och som en följd därav även att den nuvarande rådgivningslagen ska upphävas. Bestämmelserna om investerarskydd i lagen om värdepappersmarknaden bör nämligen i tillämpliga delar gälla även vid placeringsrådgivning, något som i dag regleras i rådgivningslagen. De civilrättsliga bestämmelserna i lagen behöver därför föras över till en ny lag om skadestånd vid finansiell rådgivning till konsumenter. Det tillsynsansvar som enligt rådgivningslagen åvilar Konsumentverket, bör föras över till Finansinspektionen.

Det är även i linje med förslaget att upphäva rådgivningslagen, i syfte att få ett sammanhållet regelverk för finansiell rådgivning, att det bara finns en tillsynsmyndighet. Vidare anser utredningen att kompetenskraven vid placeringsrådgivning, investeringsrådgivning och rådgivning enligt lagen om försäkringsförmedling i möjligaste mån bör överensstämma och som ett resultat därav föreslås även ett enhetligt kompetenskrav. Ett liknande synsätt har utredningen bl.a. när det gäller intressekonflikter och anför därför att det ur systematisk synvinkel är en fördel om skyldigheten att uppmärksamma och informera om intressekonflikter är formulerad på liknande sätt vid placeringsrådgivning respektive investeringsrådgivning.

Samma krav på dokumentation bör enligt utredningen gälla för placeringsrådgivning som för investeringsrådgivning, medan frågan om en omprövning av omfattningen av dokumentationsplikten däremot kan anstå, eftersom frågan just nu övervägs på EU-nivå. På motsvarande sätt bör enligt utredningen enhetliga krav på att inhämta information om konsumenten gälla i de båda fallen liksom på omfattningen av skyldigheten att tillhandahålla information.

Vidare menar utredningen att det bör övervägas att införa sanktionsmöjligheter, t.ex. i form av en avgift till Finansinspektionen i fall av överträdelser av den nu rådande tillståndsplikten. En sådan åtgärd skulle kunna komma till rätta med problemet att marknadsföringsföretag ibland övergår till vad som i realiteten är tillståndspliktig finansiell rådgivning till konsumenterna. Även i övrigt diskuterar utredningen vissa frågor som man skulle behöva överväga i framtiden, men avstår – i avbidan på överväganden från EU – att i nuläget framställa några mera konkreta ändringsförslag.

Ett mer konkret förslag från utredningen – närmast det enda rent materiella – är dess förslag att Konsumentombudsmannen under vissa förutsättningar bör få möjlighet att överta konsumentens skadeståndsfordran på näringsidkaren. Därigenom anser man att möjligheterna förbättras att få fram prejudikat såvitt avser finansiell rådgivning till konsumenterna. Det anförs att det för konsumenten är uppenbart att en sådan ordning medför påtagliga fördelar. Konsumenten får ersättning av Konsumentombudsmannen och slipper processa i domstol, med den därtill knutna risken att stå för rättegångskostnaderna.

Förfarandet innebär också en stor tidsmässig vinst för konsumenten. Behovet av att få fram prejudikat inom området för finansiell rådgivning till konsumenterna motiverar också att en sådan möjlighet införs. Man menar dock att förfarandet bör vara alternativt till den möjlighet som finns i dag för Konsumentombudsmannen att bevilja konsumenten biträde. I just denna del lämnar således utredningen ett konkret författningsförslag i sitt betänkande. De övriga förslag som redovisas, som syftar till att förbättra konsumenternas möjligheter till tvistlösning, får med hänsyn till den begränsning som finns i utredningens direktiv, i stället övervägas av t.ex. Konsumenttvistutredningen.

Då det inte har ingått i utredningens uppdrag att lämna författningsförslag på finansmarknadens område har utredningen i stället valt att *resonera* kring eventuella behov av ändringar i denna lagstiftning, dvs. i första hand lagen om värdepappersmarknaden och lagen om försäkringsförmedling. Däremot har utredningen haft rätt att lämna författningsförslag som rör marknadsföringslagen och rådgivningslagen. Den praktiska innebörden av denna restriktion i utredningsdirektiven har varit att utredningens arbete samordnats med det pågående arbetet i 2013 års värdepappersmarknadsutredning (Fi 2013:04) i de frågor som handlar om att stärka konsumenternas ställning vid finansiell rådgivning. Sätillvida kan de båda utredningarna sägas ha haft överlappande uppdrag.

En slutsats som utredningen drar är att det inte i första hand är omfattande regeländringar som behövs, utan en effektivare tillsyn. Den menar att Finansinspektionen skulle kunna arbeta mer normativt och utifrån sitt tillsynsuppdrag ha ett mer proaktivt förhållningssätt gentemot de aktörer som utmanar regelverket eller vågar helt eller delvis bortse från det. Genom en ändring i Allmänna reklamationsnämndens instruktion menar utredningen att nämnden vidare bör få en uttrycklig möjlighet att ta del av inspelningar av rådgivningssamtal. Däremot anser utredningen inte att det finns anledning att tillåta muntlig bevisning i nämnden eftersom det skulle innebära en påtaglig påfrestning på nämnden både resursmässigt och tidsmässigt.

Enligt Juridiska fakultetsnämnden är det *resonemang* som utredningen för kring hur konsumentskyddet på detta område kan behöva stärkas i framtiden övertygande, men eftersom utredningen inte haft i uppdrag att överväga några författningsförslag finns ingen anledning eller möjlighet att gå in på en närmare diskussion om hur ett sådant stärkande skall ske eller att granska några tekniska lösningar. Fakultetsnämnden delar uppfattningen

att det är riktigt att invänta de nu kommande förslagen på EU-nivå och först därefter, i enlighet med den diskussion som utredningen för, lägga fram vilka övriga mer konkreta åtgärder som behöver vidtas. Förslaget att Konsumentombudsmannen bör få sluta överenskommelse med en konsument om övertagande av dennes fordring, för att därigenom möjliggöra att driva fram prejudikat, välkomnas av fakultetsnämnden. I övrigt välkomnas förslaget om ett enhetligt och sammanhållet regelverk med samma lösningar på de områden som idag närmast av en ren händelse råkat få olika utformning. Den diskussion som utredningen i övrigt för kring hur konsumentskyddet i framtiden bör stärkas framstår som övertygande och bör få stort utrymme vid en framtida lagstiftning, men det finns inte anledning att i denna remiss gå in närmare på konkreta frågor förrän EU lagt fram de gemensamma principerna på området.